JANUARY
Makugihon

FEBRUARY
Mahigugmaon

MARCH
Matinabangon

APRIL
Matinahuron

MAY
Mahapsay og Malimpyo

JUNE
Maabtik og Musunod sa Insaktong Oras

JULY
Maantigo og Maabilidad

AUGUST
Maginhunahunaon para sa Uban

SEPTEMBER
Madaginoton

OCTOBER
Matinud-anon

NOVEMBER
Masaligan

DECEMBER
Maalampuon

Republic of the Philippines
Department of Education
Regional Office IX, Zamboanga Peninsula

Zest for Progress
Zeal of Partnership

4

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan- Modyul 5: Ang Mga Programa ng Pamahalaan: Pangkalusugan; Pang-Edukasyon.

Pangalan ng Mag-aaral: ______________________________

Baitang at Pangkat: ______________________________

Pangalan ng Paaralan: ______________________________

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Katherine S. Suarin
	Jenneth C. Lanzaderas
Editor:	Virlyn B. Polinar
	Fernando O. Buendia
Tagasuri:	Virlyn B. Polinar
	Fernando O. Buendia
Tagakuha ng Larawan:	Katherine S. Suarin
Tagalapat:	Katherine S. Suarin
	Jenneth C. Lanzaderas
Tagapamahala:	Majarani M. Jacinto, EdD, CESO VI OIC, Schools Division Superintendent
	Visminda Q. Valde, EdD OIC, Assistant Schools Division Superintendent
	Raymond M. Salvador, EdD, CESE OIC, Assistant Schools Division Superintendent
	Juliet A. Magallanes, EdD CID Chief
	Florencio R. Caballero, DTE EPS – LRMDS
	Alma L. Carbonilla, EdD EPS – Araling Panlipunan

Alamin

Sa modyul na ito, inaasahang maipamamalas mo ang sumusunod na kaalaman, kakayahan at pag-unawa:

- Nasusuri ang mga programa ng pamahalaan tungkol sa:
  (a) Pangkalusugan
  (b) Pang-edukasyon

Balikan

Panuto: Sagutin ng Tama o Mali. Isulat sa guhit ang tamang sagot.

___________ 1. Nasasakupan ng pambansang pamahalaan ang buong bansa.
___________ 2. May dalawang sangay ang pambansang pamahalaan ng Pilipinas.
___________ 3. Ang sangay na tagapagbatas ay binubuo ng mga piling hurado.
___________ 4. Pinamumunuan ng Pangulo ng bansa ang sanay na tagapagpaganap.
___________ 5. Magkakaugnay ang lahat ng mga sangay ng pambansang pamahalaan.
___________ 6. Ang sangay na tagapaghukom ay kinabibilangan ng mga mambabatas.
___________ 7. Ang pambansang pamahalaan ay nangunguna sa pagbabalangkas at pagpapatupad ng mga programa para sa mga mamamayan.
___________ 8. Nahahati sa dalawang kapulungan ang sanay na tagapagbatas.
___________ 9. Ang pamahalaan ng Pilipinas ay siya ring tinatawag na pambansang pamahalaan.
___________ 10. Tinitiyak ng pamahalaan ang kapakanan ng mga mamamayan nito maging yaong mga nasa ibang bansa man.

Aralin 4	Ang Mga Programa ng Pamahalaan: - Pangkalusugan - Pang-Edukasyon

Tuklasin

Pansinin ang mga larawan. Anu-anong pangangailangan ang pinapakita sa mga ito? Matugunan mo ba ang mga pangangailangang ito sa iyong sarili?

Suriin

Ang lakas-tao ay isang napakahalagang bahagi ng lipunan. Nakasalalay sa tao ang pagbuo ng desisyon para sa pang-araw-araw na kahinatnan ng kaniyang buhay at maging ng lipunang kaniyang ginagalawan. Kaya naman mahalagang malusog ang kaniyang pangangatawan upang malusog din ang kanyang pag-iisip. Ito ay isinasaalang-alang ng pamahalaan upang lubos na mapakinabangan ang mamamayan at maging katuwang ito sa pagbubuo ng tamang pasiya at pagsasagawa ng wastong pagkilos para sa maayos na pamamalakad at kalagayan ng bansa.

Iba-iba ang mga programang pangkalusugan ng pamahalaan. May mga programa para sa mga bata, kabataan, kababaihan, at para sa lahat. Ang Kagawaran ng Kalusugan (*Department of Health or DOH*) ang pambansang ahensiyang naatasan ng pamahalaan na mamahala sa mga serbisyong pangkalusugan. Ilan sa mga malalaking programa ng kagawaran ang *Philippine Health Insurance* (*PhilHealth*), *Complete Treatment Pack*, pagbabakuna, programa sa mga ina at kababaihan, at programa laban sa mga sakit.

Ang *Philippine Health Insurance* (*PhilHealth*) ay itinatag upang magkaroon ng kasigurohan ang lahat ng mamamayan at mapagkalooban ng may kalidad na mga pasilidad at serbisyong pangkalusugan, at pagkakamit ng pangkalahatang kalusugan. Sa pamamagitan nito, maipagkakaloob sa mga mamamayan, lalo na sa mahihirap, ang mga serbisyong pangkalusugan, pag-iwas man ito sa sakit o paggagamot ng karamdaman.

Maliban sa programa sa kalusugan, ang mga programa sa edukasyon ay isa pang mahalagang serbisyo ng pamahalaan para sa mamamayan. Ang Kagawaran ng Edukasyon (*Department of Education o DepEd*) ang pambansang ahensiyang naatasan na mamahala sa mga serbisyong pang edukasyon.

Ang Pilipinas ay kaisa sa mga bansang nagtataguyod ng Edukasyon para sa Lahat (*Education for All*) na naglalayong mapabuti ang kalidad ng edukasyon ng bawat Pilipino, bata man

o matanda. Bilang tugon sa pandaigdigang programang ito at sa pambansang pangangailangan na mapaunlad ang sistema ng edukasyon sa bansa, may mga programa sa edukasyon na ipinatupad ang pamahalaan.

Nangunguna sa mga ito ang *Basic Education Program* o kilalang Kinder to Grade 12 Program. Nilalayon nitong magkaroon ang mga mag-aaral ng lubos at tuloy-tuloy na pagkatuto ng mga batayang kasanayan, at magkaroon ng kahandaan sa kolehiyo o pag-eempleyo. May mga Day Care Center din sa mga maraming barangay na nangangalaga sa mga batang nag-uumpisa pa lamang matuto. May programa rin para sa mga *out-of-school youth* at *Indigenous People*. Pinalalaganap din nga pamahalaan ang mga programa nito sa iskolarsyip para sa mahusay na mag-aaral ngunit walang sapat na panustos sap ag-aaral.

Pinaniniwalaang ang tao ay isang malaking yaman nga bansa. Kung kaya, kailangang malusog, di lamanng ang pisikal na pangangatawan, kundi gayon din ang kanyang kaalaman.

Pagyamanin

Gawain 1. Panuto: Bumuo ng *graphic organizer*. Itala sa loob ng kahon ang mga serbisyong pangkalusugan na tungkuling ipagkaloob ng pamahalaan at ang mga epekto sa mga mamamayan ng mga serbisyong ito.

Serbisyong Pangkalusugan

Mga Epekto

Gawain 2. Panuto: Punan ang *graphic organizer* ng mga programa ng pamahalaan sa edukasyon. Maari mo itong dagdagan ng iba pang programang iyon nalalaman.

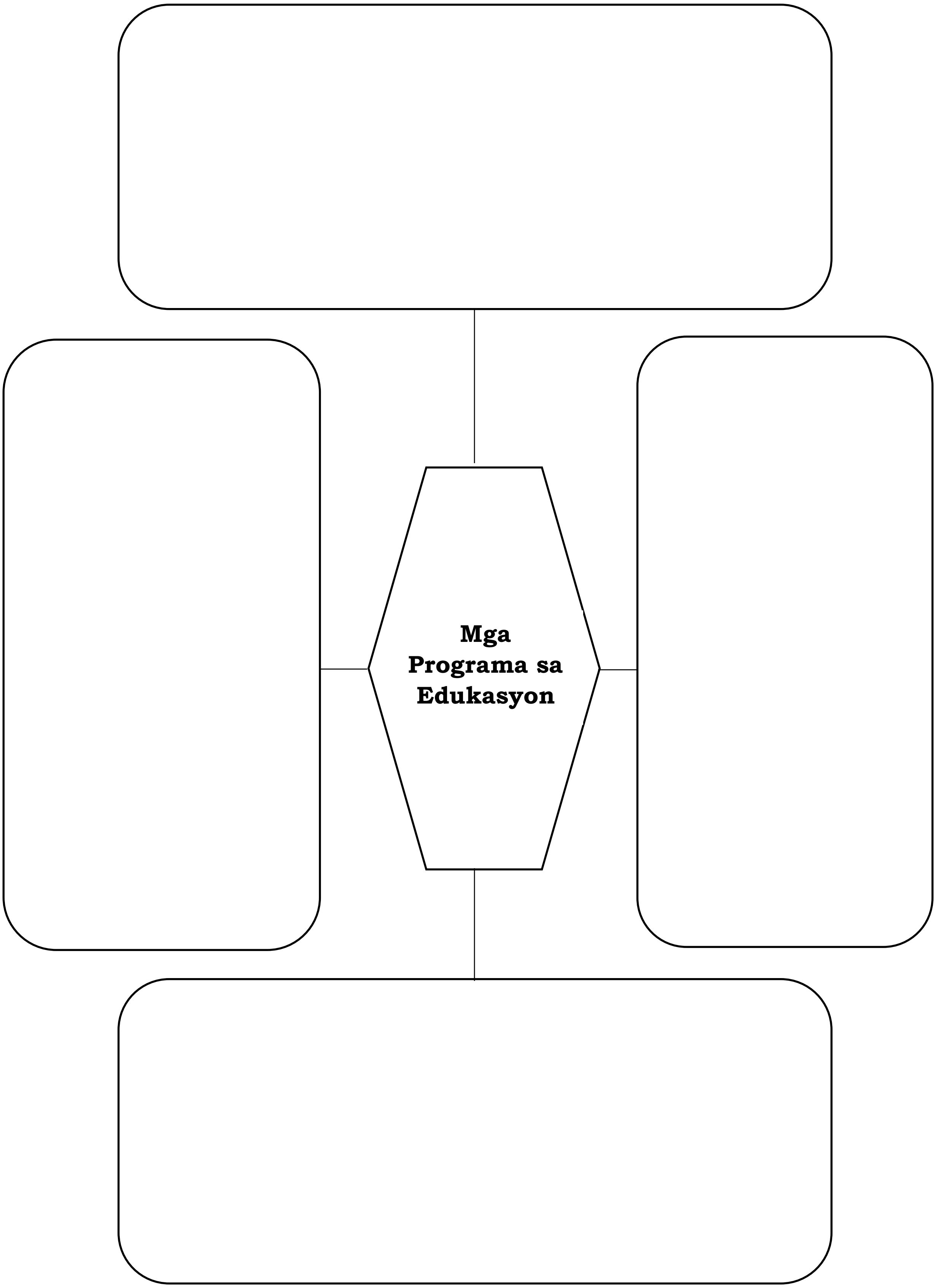

RUBRIK SA PAGSAGOT

Pamantayan	Deskripsyon
Napakahusay (3)	Tumpak at napakalinaw ng sagot sa tanong na ibinigay.
Katamtaman (2)	May kalinawan ang sagot, ngunit may ilang punto na nalilihis sa tanong na ibinigay.
Di-gaanong Maayos (1)	Lumihis ang kasagutan sa tanong na ibinigay.

Isaisip

Panuto: Sagutin ang mga sumusunod na tanong.

1. Ano ang kalusugan?

____
____
____
____
____
____
____

2. Ano ang benepisyong makukuha mula sa *Philippine Health Insurance* ng Kagawaran ng Kalusugan?

____
____
____
____
____
____
____

3. Ano ang layunin ng *Basic Education Program*?

____
____

4. Sino ang tinutugunan ng programa ng iskolarsyip? Bakit?

5. Ano ang epekto ng programang pangkalusugan at pang-edukasyon sa buhay ng isang mamamayan?

Tayahin

Panuto: Basahin ng mabuti ang mga kalagayan. Ano ang gagawin mo sa bawat kalagayan? Bilugan ang titik ng tamang sagot.

1. Nag-anunsiyo ang kapitan sa inyong barangay na maari nang magpalista sa inyong paaralan ng mga nais pumasok sa Kinder. May kapatid kang anim na taong gulang.
   A. Sasabihin sa magulang ang anunsiyo.
   B. Ipagpatuloy ang ginagawa na parang walang narinig.
   C. Hihikayatin ang magulang na ipalista na ang kapatid.
   D. Hindi papansinin ang sinabi total bata pa naman ang kapatid.

2. Nahinto sa pag-aaral ang iyong kuya. Natutunan mo sa paaralan na may programa sa edukasyon para sa mga nahinto ng pag-aaral.
   A. Alamin sa guro kung kanino magtatanong dahil alam mong interesado ang iyong kuya.
   B. Hindi na sasabihin sa kuya total namamasukan na siya sa karinderya.
   C. Hayaan na lamang ang iyong kuya dahil matanda na siya.
   D. Hindi na lamang papansinin dahil magastos ito.

3. Nangangailangan ng mga boluntaryo para sa pagpapakain sa mga bata sa inyong *day care center* sa araw ng Sabado.
   A. Hindi ako pupunta dahil mapapagod ako.
   B. Ipagpapatuloy ko na lamang ang paglalaro ko.
   C. Tutulong ako kung ano man ang kaya kong gawin.
   D. Hindi na ako pupunta dahil hindi rin siguro ako bibigyan ng gagawin.

4. Isang katutubo ang iyong kalaro. Sinasabi niya sa iyo ang tungkol sa kanilang mga paniniwala na natutunan niya sa kaniyang pag-aaral.
   A. Magkukunyari akong nakikinig.
   B. Sasabihin kong maglaro na lamang kami.
   C. Makikinig ako para may matutunan din ako.
   D. Sasabihin ko kung ano ang mga ayaw ko sa mga gawi nila.

5. Para makarating sa paaralan, naglalakad si Lolit at ang kaniyang dalawang kapitbahay nang isang oras. Kung ikaw si Lolit, gagawin mo rin ba ang kaniyang ginagawa?
   A. Tutulong na lamang ako sa mga gawain sa bahay.
   B. Gagawin ko dahil nais kong makapagtapos ng pag-aaral.
   C. Yayayain ko ang aking mga kaklase na lumiban sa klase.

   D. Maaaring tamarin akong pumasok dahil mahirap maglakad.

6. Dumating sa inyong paaralan ang inyong *district nurse* upang magbigay ng gamot para sa pagpupurga. Ipinagpaalam na ng inyong guro sa inyong magulang tungkol dito.
   A. Hindi ako iinom dahil ayoko sa lasa ng gamot.
   B. Iiyak ako para hindi mapilit na uminom ng gamot.

C. Iinom ako para matanggal ang mga bulate sa aking katawan.
D. Iinom ako para hindi magalit ang guro.

7. Dalawang buwan buntis ang iyong ate. Isang araw nakita mo siyang naninigarilyo sa likod ng inyong bahay.
   A. Pagsasabihan si Ate na tumigil sa paninigarilyo dahil nakasasama ito sa bata.
   B. Bayaan si Ate sa kanyang ginagawa tutal alam niya ang kung ano ang nakabubuti sa kanya.
   C. Isumbong si Ate sa inyong mga magulang.
   D. Hindi makialam sa ginagawa ni Ate.

8. Hindi alam ng iyong mga kapitbahay ang tungkol sa *Philippine Health Insurance o PhilHeath*. Ano ang gagawin mo?
   A. Ipagwalang bahala ang hindi nila pagkakaalam tungkol dito.
   B. Isuplong sa barangay ang mga pangalan ng mga kapitbahay.
   C. Magbigay ng impormasyon tungkol sa *PhilHealth*.
   D. Hindi makialam sa mga pangyayari sa komunidad.

9. Nakita mo ang mga kabataan sa inyong barangay na umiinom ng alak at gumagamit ng *rugby* bilang palipas oras.
   A. Umiwas sa kanila.
   B. Sumali sa kanilang ginagawa.
   C. Hindi makialam.
   D. Isuplong sila sa barangay.

10. Napag-alaman mong may libreng pabakuna sa inyong barangay. May kapatid kang limang taong gulang na wala pang bakuna.
    A. Sabiha n sila Nanay at Tatay tungkol dito.
    B. Ipalista ang pangalan ng iyong kapatid kahit walang paalam nila Nanay at Tatay.
    C. Ipagwalang bahala ang nalalaman.
    D. Ipagpatuloy ang ginagawa na parang walang nangyari.

Karagdagang Gawain

Panuto: Gumawa ng isang poster tungkol sa programang pangkalusugan at pang-edukasyon ng pamahalaan. Gawing gabay ang rubriks sa paggawa upang makuha mo ang mataas na puntos.

RUBRIK SA PAGGAWA NG POSTER

Pamantayan	Deskripsyon
Napakahusay (10)	Akma sa tema, *artistic*, at napakalinis ng pagkaguhit at pagkulay.
Katamtaman (7)	Akma sa tema, ngunit hindi masyadong *artistic*, at hindi gaanong malinis ng pagkaguhit at pagkulay.
Di-gaanong Maayos (5)	Lumihis sa tema ang pagkaguhit.

Susi sa Pagwawasto

TAYAHIN	BALIKAN
1. C	1.Tama
2. A	2.Mali
3. C	3.Mali
4. C	4.Tama
5. B	5.Tama
6. C	6.Mali
7. A	7.Tama
8. C	8.Tama
9. D	9.Tama
10.A	10.Tama

Sanggunian

BOOKS:

Araling Panlipunan 4 Kagamitan ng Mag-aaral pahina 273 – 283 Ma. Corazon V. Adriano, et. al. 2015

WEBSITE:

http://bit.ly/2Xj4WE7

http://bit.ly/3s7DE1G

http://bit.ly/2XiZ127

Region IX: Zamboanga Peninsula Hymn – Our Eden Land

Here the trees and flowers bloom
Here the breezes gently Blow,
Here the birds sing Merrily,
The liberty forever Stays,

Here the Badjaos roam the seas
Here the Samals live in peace
Here the Tausogs thrive so free
With the Yakans in unity

Gallant men and Ladies fair
Linger with love and care
Golden beams of sunrise and sunset
Are visions you'll never forget
Oh! That's Region IX

Hardworking people Abound,
Every valleys and Dale
Zamboangueños, Tagalogs, Bicolanos,
Cebuanos, Ilocanos, Subanons, Boholanos,
Ilongos,
All of them are proud and true
Region IX our Eden Land

Region IX
Our...
Eden...
Land...

The Footprints Prayer

One night I had a dream. I dreamed that I was walking along the beach with the LORD.

In the beach, there were two (2) sets of footprints – one belongs to me and the other to the LORD.

Then, later, after a long walk, I noticed only one set of footprints.

"And I ask the LORD. Why? Why? Why did you leave me when I am sad and helpless?"

And the LORD replied "My son, My son, I have never left you. There was only one (1) set of footprints in the sand, because it was then that I CARRIED YOU!

Trees by Joyce Kilmer

I think that I shall never see
A poem lovely as a tree.

A tree whose hungry mouth is prest
Against the earth's sweet flowing breast;

A tree that looks at God all day,
And lifts her leafy arms to pray;

A tree that may in Summer wear
A nest of robins in her hair;

Upon whose bosom snow has lain;
Who intimately lives with rain.

Poems are made by fools like me,
But only God can make a tree.